

Іван ПАЩУК
САКРАЛЬНО-ЦЕРКОВНІ ПАМ'ЯТКИ ДУБЕНЩИНИ
В АЛЬБОМНИХ ВИДАННЯХ РІВНЕНЬСЬКОГО ФОТОХУДОЖНИКА
ОЛЕКСАНДРА ХАРВАТА

У вступному слові до чергового випуску фотоальбому “Культурна спадщина Рівненського краю” Олександра Харвата директор Рівненського обласного краєзнавчого музею, член Національної спілки краєзнавців України Олександр Булига, зокрема, 80

зазначив: “Волинський іконопис – це явище, що має свої традиції, які можна прослідкувати від кінця XIII ст., часу створення ікони Богородиці Одигітрії, яка походить

із Дорогобужа, колишньої столиці удільного князівства... Особливу групу волинського

іконопису складають твори народних майстрів, котрі привнесли в тодішнє сакральне

мистецтво нове бачення світу. В їхніх роботах святі схожі швидше на звичайних людей,

вони є близькими, зображені як порадники і друзі” [6].

А мистецтвознавець і реставратор Микола Бендюк додав, що “ікони створювалися вже не тільки в монастирях, а й окремими майстрами, пов’язаними з міщанським середовищем, яке було благодатним ґрунтом для поширення культурних цінностей епохи

Відродження” [1].

І серед багатьох кольорових знімків із колекцій фондів Державного історико-культурного заповідника міста Острога, Національного історико-меморіального заповідника “Поле Берестецької битви”, цілого ряду краєзнавчих музеїв, монастирів і

приватних збережень вміщено 13 фотокопій із Державного історико-культурного заповідника міста Дубна. Серед них, зокрема, “Святий Ілля” (XVI ст.), “Богородиця Одигітрія” і “Спас Пантократор” (XVII ст.) та інші, а також бронзовий дзвін 1572 р. [6].

Уже згадувані вище фотоілюстрації, а також “Дубенський замок із висоти пташиного польоту”, Преображенська і Юріївська церкви, костел Бернардірів і монастир

із джерелом святої Анни в с. Онишківці у альбомі “Шляхами Великої Волині” [7], а “Фрагмент гармати з гербом князів Острозьких” – у “150 святинях Великої Волині” [8].

І це тільки збережені сакральні-церковні пам’ятки після антирелігійного розгулу комуністично-радянського _____ режиму з кінця 40-их – до 80-их років XX ст. на західноукраїнських землях і масового знищення через підпали чи закриття церков. Лише у

Дубенському районі у цей період були закриті чи зняті з реєстрації у селах Тростянець

(1948), Сатиїв (1949), Панталія (1958), Берег, Мильковичі та Онишківці (1961), Башарівка

(1962), Крупець, Срібне (ці три останні села за тодішнім територіальним поділом належали до Дубенського району, а тепер до Радивилівського), Плоска, Тур’я, Грядки,

Буща і Конюшки (1965), а ще у Дубні – Успенська і Юріївська, монастир Бернардірів, де

розмістилася фабрика художньої галантереї, костел-монастир Кармеліток (онкологічний диспансер). Тільки у так звану “торбачовську перебудову” у 1988-1989 рр. знову запрацювали, зокрема, у селах Буца, Грядки, Стара Носовиця і Пирятин [5].

Хто ж він, тепер уже заслужений художник Міжнародної федерації фотомистецтва, член Національної спілки краєзнавців України Олександр Миколайович Харват? Народився митець у місті залізничників і цементників Здолбунові 22 січня 1959 р. в родині робітників. Уже з восьми літ робив знімки популярною тоді “Сменою”. Після закінчення місцевої середньої школи №6 і Рівненської обласної художньої школи відбув строкову службу в армії, а потім працював художником на Рівненському художньо-оформлювальному комбінаті. Закінчивши Івано-Франківську середню спеціальну школу міліції у 1988 р., працював на Далекому Сході, де заочно здобув юридичну освіту в Іркутському філіалі Вищої школи МВС СРСР.

Часто буваючи у службових відрядженнях, захоплювався безмежними східними просторами і розкішною природою, фіксував їх не тільки фотооб’єктивом, а й фарбами.

Очевидь тут і поглибилися його захоплення фотосправою, якій сповна присвятив останні десятиріччя свого перебування на Рівненщині, почавши із створення клубу-студії “Простір фото” при Рівненському міському будинку культури, що у парку ім. Т.Г. Шевченка в обласному центрі. А з часом заснував творчу студію і видавництво “У фарватері істин”.

Він щодня у творчих пошуках і нових задумах. За його ініціативою тільки у Рівному відбулися соціально-благодійні проекти “Діти світу”, “Подаруй можливість жити”, “У мами під серцем”, “Різдвяне диво”, “Рівне. На межі тисячоліть”, “Пересопниця – батьківщина української Першокниги”, презентація котрої, між іншим, з великим успіхом пройшла у Національній науковій бібліотеці ім. Володимира Вернадського у Києві та багато інших. Беручи постійно участь у різних не тільки національних, а й міжнародних фотовиставках, організовуючи персональні в окремих країнах чотирьох континентів, став уже переможцем і дипломантом понад 150 таких заходів. Серед них можна назвати проект “Обличчя планети Земля”, у рамках якого схвальні відгуки фахівців і відвідувачів дістали його видання “Кременець – ворота раю”, “Рівне на європейських перехрестях”, “Народні джерела”, “Моя маленька батьківщина”, виставки “Від Парижа до Сіднея. Подорожні нотатки”, “Китайські мандрі”, “В’єтнам. Нескорена земля” [2], “Судан: спека, пісок, люди” та десятки інших.

З успіхом також проходять його “Фотовернісажи на Покрову”, які не оминають і старовинного Дубна, що започаткувалися у 2006 р. учасниками із 50 країн світу [3]. Девіз його неспокійних буднів: “Жити, а не існувати! Життя прекрасне в сьогодні”. Уже був переможцем конкурсу “Гордість міста Рівного” у номінаціях фотохудожника і митця року (2006), став Зіркою міста (2010). Його постійно запрошують бути членом журі різних національних і міжнародних конкурсів і виставок фотографів.

А чим же буде зацікавлений фотохудожник у найближчі місяці? У розмові признався, що готує перший великоформатний кольоровий диво-альбом розміром 42x32

см. на 244 сторінках найцікавіших і найоригінальніших експонатів і речей іконопису, живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва тощо від XIII до XX ст. із музейних колекцій, ескіз котрого пропрезентував уже у відділі мистецтв обласного

краєзнавчого музею. Тексти у ньому подаються українською і англійською мовами [4]. А

ще у планах альбом “Найкращі світлини фотографів України” і спільно з обласною організацією Національної спілки краєзнавців України до 200-річчя з дня народження

Великого Кобзаря, якщо буде знайдено фінансову підтримку, - документально-краєзнавчу

книгу з ілюстраціями під попередньою назвою “Рівненська Шевченкіана”, у якій має бути

максимально охоплене все, що пов’язане з місцями перебування письменника і художника

на Волинській землі восени 1846 року, коли він зробив чотири замальовки Почаївської

лаври, пошанування його імені у пам’ятниках і меморіальних дошках, у назвах вулиць та

інших об’єктів і закладів, картинах місцевих художників і вишивках народних умільців,

подано бібліографічний покажчик окремих книжкових видань, які у різні роки вийшли у

нашому краї, згадані різні акції Шевченківської тематики за усі роки на теренах існування

теперішньої Рівненської області.

При змінах влад і політичних сил у будь-яких історичних ситуаціях і подіях XIX-XX і початку XXI століть., а їх місцевим населенням пережито чимало – війни, повстання,

революції, примусові виселення і переселення, комуністична колективізація і голодомори,

масові розстріли населення репресивними органами і багаторічні переслідування не лише

окремих людей, а й цілих родин, часті територіальні переділи, Шевченківська літературна

і мистецька спадщина передавалася з уст в уста, його ім’я широко і високо не тільки

шанувалося, а й популяризувалося у населених пунктах і культурно-освітніх закладах.

Фотороботи майстра своєї справи Олександра Харвата заслужено стали своєрідною

візиткою нашої рівненської землі, по-своєму показують і звеличують її далеку чи блищу

минувшину, її бурхливе сьогодення. Вони ніколи не залишають спокійними серця численних відвідувачів його персональних виставок чи різноматичних акцій у багатьох

країнах ближнього і далекого зарубіжжя.

Л і т е р а т у р а

1. Бендюк М. Іконопис XIII-XVI ст.// Харват О. Культурна спадщина Рівненського краю.

Фотоальбом. – Рівне. – 2010. – С.10.

2. ДюгЮ. Харват презентував в'єтнамські фотонотатки//Ого (Рівне). – 2010. – 10 грудня.

3. Курішко О. “Дубно могло б позмагатися навіть із столицею...”//Скриня (Дубно). – 2012. – 18

жовтня; Житняк М. Фотовернісаж у Дубенському замку// Дзеркало плюс (Дубно). – 2012.

–

18 жовтня.

4. Матвій А. Фотоальбом за сім тисяч// Рівне вечірнє. – 2013. – 10 січня. 5. Рожко В. Древні святині Полісся. Історико-краєзнавчий нарис. Друге видання, доповнене і перероблене. – Луцьк. – 2008. – С. 122, 127, 130-131, 135, 139, 148.

6. Харват О. Культурна спадщина Рівненського краю. Фотоальбом. – Рівне. – 2010. – С.4, 32-

33, 46-47, 228.

7. Харват О. Шляхами Великої Волині. – Рівне. – 2012. – С.160-165, 167, 172-173;

Костюченко

О. 150 святинь Великої Волині//День (Київ). – 2011. – 21-22 жовтня.

8. Харват О. 150 святинь Великої Волині. – Рівне. – 2012. – С.198.

Фото №2. “Спас Пантократор” Фото №3. “Богородиця Одигітрія”